

Louise Weiss: Ilgametė Europos vertybių ir moterų teisių aktyvistė (1893-1983 m.)

Žurnalistė ir politikė Louise Weiss nuo praėjusio amžiaus trečiojo dešimtmečio iki savo mirties 1983 m. buvo įtakinga asmenybė Prancūzijos ir tarptautinėje arenoje. Jos patirtis dirbant lauko ligininėse Pirmojo pasaulinio karo metu padarė jai didelę įtaką. Ji paskyrė savo gyvenimą taikos siekiui, visų pirma dirbdama su keletu laikraščių ir vėliau – savo pasišventimu dėl moterų rinkimų teisės; ji buvo įsitikinusi, kad suteikus moterims balso teisę, būtų galima išvengti Antrojo pasaulinio karo grėsmės. Per tą karą ji padėjo išgelbėti tūkstančius žydų vaikų nuo nacių ir prisijungė prie Prancūzijos pasipriešinimo judėjimo. Pasibaigus karui ji palaikė Europos, kaip atsvaros supervalstybėms Šaltojo karo metu, idėją.

1979 m., būdama 86 metų, ji buvo išrinkta į Europos Parlamentą ir jo įžanginiame posėdyje pasakė inauguracinę kalbą. Po jos mirties Europos Parlamentas, pripažindamas jos visą gyvenimą trukusią paramą Europos vertybėms, savo pagrindinį pastatą Strasbūre pavadino jos vardu.

Louise Weiss gimė 1893 m. sausio 25 d. Arase (Pa de Kalė, Prancūzija); ji buvo vyriausia iš šešių vaikų vidurinėsios klasės mišrioje protestantų ir žydų šeimoje. Jos tėvas Paulis-Louis Weissas buvo kasybos inžinierius, o mama Jeanne – garsios ir įtakingos iš Elzaso kilusios Javalių šeimos palikuonė.

Jeanne palaikė savo dukters troškimą siekti išsilavinimo ir Louise buvo puiki studentė. 1914 m. ji sėkmingai išlaikė *agrégation* egzaminą, kurį laiko norintieji tapti valstybės tarnautojais. Prieš tai kai Pirmasis pasaulinis karas užvaldė jos mintis, Paryžiaus ir Oksfordo universitetuose ji įgijo literatūros srities laipsnius.

Norėdama prisidėti prie karo veiksnių, Weiss grįžo į Prancūziją, kur įkūrė nedidelę karinę liginę Bretanėje, skirtą sužeistiems prancūzų kareiviams, ir įsteigė namus pabėgėliams. Pasibaigus konfliktui, Louise išvyko į Šveicariją slaugyti buvusių prancūzų karo belaisvių ir, prisidengdama Louis Lefranc slapyvardžiu, laikraščiui *Le Radical* parašė pranešimą apie tai, kaip su jais buvo elgiamasi Vokietijos belaisvių stovyklose.

Weiss žurnalistiką naudojo kaip priemonę karui su karu ir kadangi kaip moteris tuo metu ji negalėjo dalyvauti Prancūzijos politiniame gyvenime, rašydama ji reiškė savo nuomonę ir propagavo jai svarbias idėjas, tokias kaip taika ir lygybė. 1918 m. sausio mėn. kartu su bendradarbe žurnaliste ir leidėja Hyacinthe Philouze ji įsteigė savaitraštį *L'Europe Nouvelle*. Greitai jis tapo svarbiu ir gerbiamu leidiniu tarptautiniais klausimais. 1919 m. ji taip pat tapo Paryžiaus dienraščio *Le Petit Parisien* korespondente.

Nors Weiss ir toliau buvo taikos aktyvistė, jos pacifistinės pažiūros ėmė svyruoti praėjusio amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje Vokietijoje į valdžią atėjus Hitleriui. Weiss kėlė susirūpinimą Tautų lygos vykdoma susitaikėliška politika ir ji pradėjo remti jėgos naudojimą taikai užtikrinti; dėl šios priežasties 1934 m. ji atsakė savo pareigų savaitraštyje *L'Europe Nouvelle*. Jos dėmesys nukrypo į moterų teises ir visų pirma į moterų teisę balsuoti; ji manė, kad pastaroji galėtų padėti pakeisti įvykių kryptį ir išvengti karo. Ji įkūrė naują organizaciją – *La Femme Nouvelle* – kurios tikslas buvo užtikrinti balso teisę moterims.

Karui su Vokietija tapus neišvengiamu, Weiss, būdama viena iš nedaugelio žurnalistų, ypatingą dėmesį skyrusių nacių vykdomam politinių disidentų ir žydų persekiojimui, pasinaudojo savo įtaka, kad įtikintų Prancūzijos užsienio reikalų ministrą Georges'ą Bonnet 1938 m. gruodžio mėn. įsteigti vyriausybės remiamą pabėgėlių komitetą, kuris padėtų nuo nacių bėgantiems žydams. Ji taip pat padėjo tūkstančiams žydų pabėgėlių vaikų iš Vokietijos ir Austrijos gauti Prancūzijos vizas po *Kristallnacht* („Krištolinės nakties“) pogromo ir keliems šimtams pabėgėlių, įstrigusių transatlantiniuose laineriuose *Saint-Louis* ir *Flandre*, parūpino leidimus laikinai įsikurti Prancūzijoje po to, kai jiems nebuvo leista atvykti į Jungtines Amerikos Valstijas.

1940 m. naciams okupavus Prancūziją, Weiss ir jos šeimos gyvenimas tapo vis sudėtingesnis ir pavojingesnis. Kai jos brolis 1943 m. per plauką išvengė arešto dėl įtarimų, jog padeda pasipriešinimo judėjimui, Louise ėmė slapstyti ir prisijungė prie pasipriešinimo kovos tapdama pagrindinio laikraščio *La Nouvelle République* redaktore.

Po karo Weiss ilgą laiką (beveik dešimtmetį) keliavo po pasaulį; šių kelionių metu ji parašė daugybę straipsnių garsiems Prancūzijos žurnalams ir laikraščiams apie Vakarų šalių ir visų pirma Europos vaidmenį, kurio jos galėtų imtis skatindamos demokratines vertybes visame pasaulyje. Būtent dėl šio įsitikinimo ji pradėjo remti Europą kaip atsvarą Jungtinėms Valstijoms ir Tarybų Sąjungai Šaltojo karo metu.

1971 m. ji įsteigė [Louise Weiss fondą](#), kurio tikslas – skirti kasmetinį apdovanojimą asmeniui ar institucijai, labiausiai prisidėjusiai prie „taikos mokslo“ pažangos. Šį apdovanojimą yra gavęs Vaclavas Havelas, Helmutas Schmidtas ir Simone Veil.

Sutelkusi dėmesį į Europą, Weiss sėkmingai dalyvavo 1979 m. Europos Parlamento rinkimuose ir, būdama 86 metų, pasakė inauguracinę kalbą pirmojoje Parlamento sesijoje. Savo kalboje ji paragino visus europiečius susivienyti remiantis ne vien bendrais ekonominiais interesais, bet ir bendra kultūra.

Louise Weiss iki savo mirties 1983 m. (mirė sulaukusi 90 metų) buvo Europos Parlamento nare ir buvo vyriausia pagal amžių. Po jos mirties Europos Parlamentas, pripažindamas jos visą gyvenimą trukusią paramą Europos vertybėms, savo pagrindinį pastatą Strasbūre pavadino jos vardu.

Louise Weiss kalba su kolega Europos Parlamento nariu Pierre'u Pflimlinu, Strasbūras 1981 m.